

กิตติกรรมประกาศ

การวิจัยครั้งนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความกรุณาจากผู้ทรงคุณวุฒิที่ให้ข้อชี้แนะ ตรวจสอบโครงร่างวิจัยและรายงานผลการวิจัย ได้แก่ รองศาสตราจารย์อรุณ มณีสงฆ์ อาจารย์ประจำภาควิชาการตลาด คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ รองศาสตราจารย์จกมลปดินทร์ แสงอาสภวิริยะ อาจารย์ประจำคณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยแม่โจ้ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. กิจจา ไตไพบูลย์ คณบดีคณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยพายัพ และรองศาสตราจารย์อรพิน สันติธีรากุล หัวหน้าภาควิชาการจัดการ คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ จึงขอกราบขอบพระคุณอย่างสูง

ขอขอบพระคุณมหาวิทยาลัยพายัพที่เป็นผู้สนับสนุนทุนในการดำเนินโครงการวิจัย ขอขอบคุณเทศบาลตำบลหนองป่าครั่ง และคุณจิตตานาถ ปันไหว สมาชิกสภาเทศบาลตำบลหนองป่าครั่ง อาจารย์พิมพ์ประภา วรรณเนตร รวมทั้งเจ้าหน้าที่สำนักวิจัยมหาวิทยาลัยพายัพทุกท่านที่เป็นผู้ประสานงานและอำนวยความสะดวก โดยเฉพาะอย่างยิ่งครอบครัวและเพื่อน ๆ ที่เป็นกำลังใจ จนทำให้การดำเนินโครงการวิจัยนี้สำเร็จเสร็จสิ้นอย่างสมบูรณ์

จิระ คำบุญเรือง

มีนาคม 2556

1. ประเทศ : ไทย
2. หมายเลขงานวิจัย : 295
3. ชื่อเรื่อง(ภาษาไทย) : การพัฒนากระบวนการจัดการรายจ่ายและเพิ่มรายได้ครัวเรือนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชน ตำบลหนองป่าครั่ง อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่
4. ชื่อเรื่อง(ภาษาอังกฤษ) : Household expenditure management processes and increase revenue in Sufficiency Economy Philosophy, Tumbon Nongpakrung, Muang District, Chiang Mai Province.
5. ผู้เขียน : นายจิระ คำบุญเรือง
6. หน่วยงาน : คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยพายัพ
7. ประเภทเอกสาร : รายงานวิจัย
8. รายละเอียดของงานพิมพ์ : รายงานการวิจัย ขนาด 102 หน้า
9. วันที่ตีพิมพ์ : 24 มีนาคม 2556
10. ภาษา : ไทย
11. หน่วยงานที่ให้ทุน : มหาวิทยาลัยพายัพ
12. คำหลัก : กระบวนการจัดการรายจ่ายและเพิ่มรายได้ครัวเรือน (Household Expenditure Management Processes and Increase Revenue) ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (The Philosophy of Sufficiency Economy)

บทคัดย่อ

ก. ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research : PAR) มีวัตถุประสงค์เพื่อกำหนดแนวทางการลดรายจ่ายและการเพิ่มรายได้ตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง รวมทั้งวิเคราะห์ปัญหา อุปสรรค และวิเคราะห์ปัจจัยสู่ความสำเร็จของการลดรายจ่ายและเพิ่มรายได้ชุมชนตำบลหนองป่าครั่งภายใต้การมีส่วนร่วมของชุมชน

ข. ระเบียบวิธีวิจัย

ประชากรที่ศึกษาวิจัยคือครัวเรือนในพื้นที่ตำบลหนองป่าครั่งและทำการเลือกการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) บ้านบวกรกใหม่ หมู่ 6 รวมทั้งสิ้น 25 ครัวเรือน การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกการสนทนากลุ่มย่อย อีกทั้งการสร้างกระบวนการเรียนรู้ของชุมชนด้วยการจัดงานชุมชนต้นแบบ การลงมือปฏิบัติตามหลักวงจร P-D-C-A ได้แก่ การวางแผน การปฏิบัติ การประเมินผล และการปรับปรุงแก้ไข ระยะเวลาในการศึกษาวันที่ 9 พฤศจิกายน 2554 ถึง วันที่ 9 พฤศจิกายน 2555 ระยะเวลา 12 เดือน

ค. สรุปผลการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างดำเนินการวางแผนโดยการวิเคราะห์รายได้และรายจ่ายผ่านการบัญชีครัวเรือน และนำข้อมูลพฤติกรรมการเงินในครัวเรือนมากำหนดกิจกรรมการลดรายจ่ายด้านอาหารและสร้างรายได้เสริมจากการรวมกลุ่มปลูกพืชเกษตรอินทรีย์หนองป่าครั่ง โดยปัญหาและอุปสรรคคือ การขาดประสิทธิภาพในการจัดทำบัญชีครัวเรือนและขาดความรู้ในการจัดการและการตลาดเกษตรอินทรีย์ ปัจจัยสู่ความสำเร็จคือการใช้กระบวนการกลุ่มเป็นเครื่องมือในการขับเคลื่อนกิจกรรมการพัฒนาระบบการจัดทำบัญชีครัวเรือน การส่งเสริมให้ชุมชนการศึกษาหาความรู้ด้านเกษตรอินทรีย์อย่างต่อเนื่อง การสร้างเครือข่ายกับกลุ่มผู้ผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์ที่ประสบความสำเร็จให้เป็นพี่เลี้ยงและถ่ายทอดองค์ความรู้ โดยการจัดการกลุ่มปลูกพืชเกษตรอินทรีย์ให้ยึดตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่เริ่มจากความมุ่งมั่นในการผลิตอาหารปลอดภัยเพื่อบริโภคในครัวเรือนและชุมชน

1. Country : Thailand
2. Research Report Number : 295
3. Name (Thai) : การพัฒนากระบวนการจัดการรายจ่ายและเพิ่มรายได้ครัวเรือนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชน ตำบลหนองป่าครั่ง อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่
4. Name (English) : Household Expenditure Management Processes and Increase Revenue in Sufficiency Economy Philosophy, Tumbon Nongpakrung, Muang District, Chiang Mai Province.

- 5. Author :** Chira Khamboonruang
- 6. Organization :** Business Administration , Payap University
- 7. Type of Document :** Research Report
- 8. Pages :** 102 pages
- 9. Date Printed :** 24 March, 2013
- 10. Language of Document :** Thai
- 11. Funding Organization :** Payap University
- 12. Keyword :** การลดรายจ่ายและการเพิ่มรายได้ตามแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (Household Expenditure Management Processes and Increase Revenue in Sufficiency Economy Philosophy)
ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (The Philosophy of Sufficiency Economy)

Abstract

A. Scope of the Study

The purpose of this research aimed at determine how to reduce expenses and increase income, including through analysis of barriers and success factors of reducing expenses and increasing income communities, under the community participation. This research was Participatory Action Research (PAR).

B. Research Methodology

The sampling of this study was purposive sampling; 25 households of Banbuwakrok, Tambon Nongpakrung, Muang District, Chiang Mai Province. The data collected by in-depth interviews and group discussion. The creation of community learning process by field trip and transfer of knowledge from the community experts. Actions by the PDCA cycle; planning, implementation, evaluation and revision. The duration of the study on November 9, 2554 until November 9, 2555.

C. Conclusion

The sampling of this study was planning by analyzing income and expenditure account over the household accounts record, and used financial data to determine the reduction in household spending. The extra income generated by the incorporation of organic crops Nongpakrang. The problem of the group is the lack of efficiency in the preparation of accounts; households and lack of knowledge in the management and marketing of organic products. The success factor is to use the group to drive development activities, household accounting system, to encourage the community to study the organic continuity, and networking for manufacturers of organic products with a successful mentor and transfer knowledge. Financial behavior of households is determined to reduce spending and revenue for the integration of organic crops.

สารบัญ

	หน้า
กิตติกรรมประกาศ	ก
บทคัดย่อภาษาไทย	ข
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ง
สารบัญ	ฉ
สารบัญแผนภาพ	ช
สารบัญภาพ	ฅ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย	7
นิยามศัพท์ที่ใช้ในการศึกษา	7
ประโยชน์ที่ได้รับ	8
ระยะเวลาทำการวิจัย	8
บทที่ 2 แนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	10
แนวคิดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	10
แนวคิดวงจร P-D-C-A	15
แนวคิด SWOT ANALYSIS	17
แนวคิดและทฤษฎีกระบวนการมีส่วนร่วม	19
แนวคิดหลักการจัดการ	20
แนวคิด การวิจัยเชิงปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วม (PAR)	21
เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	22
กรอบแนวคิดการวิจัย	29

สารบัญ(ต่อ)

	หน้า
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	30
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	30
วิธีการศึกษา	30
วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล	31
ขอบเขตของการศึกษา	31
บทที่ 4 ผลการศึกษา	33
บทที่ 5 สรุปผล อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	83
สรุปผลการวิจัย	83
อภิปรายผลการวิจัย	86
ข้อเสนอแนะ	90
บรรณานุกรม	92
ภาคผนวก	
บริบทชุมชนเทศบาลตำบลหนองป่าครั่ง อ. เมือง จ. เชียงใหม่	94
ประวัตินักวิจัย	102

สารบัญแผนภาพ

	หน้า
แผนภาพที่ 4.1 แผนภาพที่ 4.1 แสดงวงจร P-D-C-A เพื่อนำไปสู่การกำหนด และดำเนินการการลดรายจ่ายและการเพิ่มรายได้ตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง ชุมชนตำบลหนองป่าครั่งภายใต้การมีส่วนร่วมของชุมชน	35
แผนภาพที่ 4.2 แสดงรายได้ครัวเรือนเฉลี่ยต่อเดือนแยกตามรายการ	38
แผนภาพที่ 4.3 เปรียบเทียบรายได้ครัวเรือน	39
แผนภาพที่ 4.4 แสดงรายได้ครัวเรือนเฉลี่ยกับรายจ่ายครัวเรือนเฉลี่ยรายเดือน	40
แผนภาพที่ 4.5 เปรียบเทียบรายได้ครัวเรือนเฉลี่ยแยกตามรายเดือน	41
แผนภาพที่ 4.6 เปรียบเทียบรายได้ครัวเรือนเฉลี่ยแยกตามรายเดือน	42
แผนภาพที่ 4.7 แสดงสัดส่วนร้อยละรายได้ครัวเรือนเฉลี่ย	43
แผนภาพที่ 4.8 แสดงสัดส่วนร้อยละรายจ่ายครัวเรือนเฉลี่ย	44
แผนภาพที่ 4.9 ผลการวิเคราะห์ TOWS Matrix เพื่อกำหนดกลยุทธ์ในการจัดการรายจ่าย เพิ่มรายได้ครัวเรือน	46
แผนภาพที่ 4.10 ผลการวิเคราะห์ TOWS Matrix เพื่อกำหนดกลยุทธ์กลุ่มปลูกพืชเกษตร อินทรีย์ตำบลหนองป่าครั่ง	66

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 4-1 - 4-3 การจัดเวทีประชุมระดมความคิดเห็นวางแผนเพื่อกำหนดกิจกรรมการลดรายจ่ายและเพิ่มรายได้	47
ภาพที่ 4-4 กิจกรรมอบรมวิธีการจดบันทึกบันชีครัวเรือน และวิธีการประมวลผล	52
ภาพที่ 4-5 – 4-6 กิจกรรมอบรมวิธีการจดบันทึกบันชีครัวเรือน โดยแยกค่าใช้จ่ายธุรกิจออกจากค่าใช้จ่ายครัวเรือน	53
ภาพที่ 4-7 กิจกรรมอบรมวิธีการจดบันทึกบันชีครัวเรือน	54
ภาพที่ 4-8 ผู้เข้าร่วมกิจกรรมอบรมวิธีการจดบันทึกบันชีครัวเรือน	54
ภาพที่ 4-9 กิจกรรมอบรมการประมวลผลรายรับรายจ่ายเพื่อนำไปสู่การลดรายจ่ายและการเพิ่มรายได้	55
ภาพที่ 4-10 กิจกรรมการนำผลที่ได้จากประมวลผลรายรับรายจ่ายนำไปสู่การกำหนดแนวทางการลดรายจ่ายและการเพิ่มรายได้	55
ภาพที่ 4-11 กิจกรรมระดมความคิดเห็นเพื่อนำไปสู่การลดรายจ่าย	56
ภาพที่ 4-12 การอบรมเรื่อง “แนวทางการพัฒนาอาชีพเสริม” โดย ผศ.เอก ชิตเกษร อาจารย์ประจำสาขาวิชาการจัดการ คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยพายัพ	56
ภาพที่ 4-13 การมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นแนวทางการพัฒนาอาชีพเสริม	57
ภาพที่ 4-14 ข้อสรุปแนวทางการพัฒนาอาชีพเสริมจากการร่วมแสดงความคิดเห็นของชุมชน	57
ภาพที่ 4-15 ข้อสรุปวิธีการหารายได้เสริมจากการร่วมแสดงความคิดเห็นของชุมชน	58

สารบัญภาพ(ต่อ)

	หน้า
ภาพที่ 4-16 กระบวนการเพาะกล้า	59
ภาพที่ 4-17 – 4-22 การรับแจกต้นกล้า ณ อาคารเฉลิมพระเกียรติ ๘0 พรรษา	60
ภาพที่ 4-23 กลุ่มเป้าหมายลงทะเบียนรับแจกต้นกล้า	63
ภาพที่ 4-24 คุณธนากร โพธิ์งาม ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 6 ปลุกต้นกล้าบริเวณ อาคารเฉลิมพระเกียรติ ๘0 พรรษา	63
ภาพที่ 4-25 – 4-26 ต้นกล้าปลุกต้นกล้าบริเวณอาคารเฉลิมพระเกียรติ ๘0 พรรษา	64
ภาพที่ 4-27 – 4-28 ที่ดินที่ได้รับการบริจาคจากนายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลหนองป่าครั่ง ให้เป็นสถานที่ตั้งกลุ่มปลูกพืชเกษตรอินทรีย์ตำบลหนองป่าครั่ง	67
ภาพที่ 4-29 – 4-30 การทดลองปลูกกระเจี๊ยบเขียวในพื้นที่บริจาค	68
ภาพที่ 4-31 สวนครัวตัวอย่าง คุณสายสมร จันทะศรี เลขที่ 48 หมู่ 4 ต.หนองป่าครั่ง	69
ภาพที่ 4-32 สวนครัวตัวอย่าง คุณสายสมร จันทะศรี เลขที่ 48 หมู่ 4 ต.หนองป่าครั่ง	70
ภาพที่ 4-33 สวนครัวตัวอย่าง คุณจอมแสง ชำนาญศรี เลขที่ 140/38 หมู่ 6 ต.หนองป่าครั่ง	70
ภาพที่ 4-34 สวนครัวตัวอย่าง คุณจอมแสง ชำนาญศรี เลขที่ 140/38 หมู่ 6 ต.หนองป่าครั่ง	71
ภาพที่ 4-35 คุณจอมแสง ชำนาญศรี ใช้การตากเพื่อถนอมอาหาร	71
ภาพที่ 4-36 – 4-37 แผนที่เครือข่ายเกษตรอินทรีย์ อ.ดอยสะเก็ด	74
ภาพที่ 4-38 ศูนย์เรียนรู้การพัฒนาที่ดินตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง ชุมชนโพธิ์ทองเจริญ	76
ภาพที่ 4-39 คุณเจริญ ยกคำจู หมออดินอาสาดีเด่นสถานีพัฒนาที่ดินเชียงใหม่ ประจำปี 2550 กรรมการหมู่บ้านและประธานกลุ่มเกษตรอินทรีย์ 100 % ศูนย์เรียนรู้การพัฒนาที่ดินตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง ชุมชนโพธิ์ทองเจริญ	76
ภาพที่ 4-40 – 4-41 การทัศนศึกษาที่ศูนย์เรียนรู้การพัฒนาที่ดินตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง ชุมชนโพธิ์ทองเจริญ	77
ภาพที่ 4-42 – 4-43 การสาธิตการทดสอบคุณภาพดิน	78

ภาพที่ 4-44	การสาธิตการทำปุ๋ยอินทรีย์	79
ภาพที่ 4-45 – 4-46	การสาธิตการปลูกข้าวญี่ปุ่น	79

สารบัญญภาพ(ต่อ)

		หน้า
ภาพที่ 4-47	การสาธิตการเพราะต้นกล้า	80
ภาพที่ 4-48	การสาธิตการทำน้ำหมักชีวภาพ	81
ภาพที่ 4-49	การฟังบรรยายเรื่องการทำเกษตรอินทรีย์	81
ภาพที่ 4-50	การบรรยายเครือข่ายเกษตรอินทรีย์ อำเภอดอยสะเก็ด	82